

การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน*

DEVELOPMENT OF INDICATORS OF LIFESTYLE SKILLS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATIONAL COMMISSION

สุกิจ โพธิ์ศิริกุล**

ผศ.ดร. เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม***

รศ.ดร. คุณวุฒิ คนฉลาด****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตัวบ่งชี้ การพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 จำนวน 300 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ค่าสถิติ พื้นฐาน โดยโปรแกรม SPSS และใช้โปรแกรม LISREL ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดล โครงสร้างตัวบ่งชี้การพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์

* วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** ที่ปรึกษาหลัก ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**** ที่ปรึกษาร่วม ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

และการสื่อสาร องค์ประกอบทักษะด้านการตัดสินใจ และองค์ประกอบทักษะด้านการเลือกดำเนินชีวิต ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบหลักได้รับการพัฒนาผ่านตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 6 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การมีพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิต 21 ตัวบ่งชี้ เหลือ 3 องค์ประกอบหลัก 17 ตัวบ่งชี้ ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้การพัฒนากิจกรรมในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้ค่าไค – แสควร์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้วทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการทดสอบพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: การพัฒนาตัวบ่งชี้/ การพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop indicators of lifestyle skills of the students of secondary school and to investigate the correspondent indicator model of lifestyle skills of the secondary school students with the empirical data. The samples of this study were 300 guidance teachers and advisory teachers in secondary schools under the Office of Basic Education Commission of the education year 2009 by using a multi – stage random sampling technique and were administered a questionnaire.

The data were analyzed by descriptive statistics through SPSS and Confirmatory Factor Analysis was analyzed through LISREL.

The findings of the study were as follows:

The factors which influenced the development of indicators of lifestyle skills of the students of secondary school consisted of 3 factors; interpersonal relationship and communication skills, decision making skills and health lifestyle skills. The three factors were developed through six sub-variables and 21 life-style skill indicators. The remainings were found 17 composite indicators.

The composite indicators of the development of indicators of lifestyle skills of the students of secondary school of three major factors were in the order of weight as follows: interpersonal relationship and communication skills, health lifestyle skills, and decision skills.

The results of the structural validity test of the model of the development of indicators of lifestyle skills of the students of secondary school under the Office of Basic Education Commission using Chi – square, Goodness of Fit Index, and the Adjusted Goodness of Fit Index revealed that the model significantly corresponded with empirical data.

KEYWORDS: Development indicators/ Development of lifestyle skills in secondary school students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญและอัตราการขยายตัวด้านเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงในบริบทและโครงสร้างทางสังคมความเจริญด้านวัตถุและสิ่งก่อสร้าง ความเจริญก้าวหน้าและความทันสมัยของเทคโนโลยีทำให้สังคมโลกเป็นสังคมไร้พรมแดน แต่ความเจริญด้านจิตใจของคนในสังคม กลับไม่ได้รับการพัฒนาให้เกิดความสมดุลกัน จึงเป็นที่มาของปัญหาสังคม เช่น ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ทำลายคุณค่าและความงามของคนไทย พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนของชาติได้เลียนแบบ จนกลายเป็นปัญหารุนแรง ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงงาม เด็กไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร เด็กจึงเป็นปัญหาสังคมโดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นและเด็กในวัยเรียนจะเกิดปัญหา ยาเสพติด การค้าประเวณี การก่ออาชญากรรม การมีภาวะทางจิตที่ไม่ปกติ การประทุษร้ายผู้อื่นและตนเอง การมั่วสุมและมั่วเมาในอบายมุขทุกประเภท เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 ก, หน้า 4)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านมาได้สะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่สามารถแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ไปเพิ่มทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิตให้สามารถเผชิญกับปัญหาสังคมที่ซับซ้อน ที่มาพร้อมกับความทันสมัยของเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ดังนั้นสถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างผู้เรียนโดยคำนึงถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดขึ้นต้องเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมสนองความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ ความสามารถ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกด้านทุกประเภท จะต้องรู้สภาพปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา มีกรอบการประเมินเพื่อกำหนดแนวทางการประเมินว่าจะประเมินอะไร มีรูปแบบการประเมินอย่างไร ในการกำหนดกรอบการประเมินจะต้องพิจารณาถึงเป้าหมาย หรือมาตรฐานที่ระบุความต้องการพัฒนามีตัวบ่งชี้ระบุถึงความสำเร็จของการดำเนินงานแต่ละเรื่องให้ชัดเจนจะทำให้การประเมินเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาในสิ่งที่ต้องการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549, หน้า 161) โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนจะต้องรู้องค์ประกอบสำคัญของทักษะการดำเนินชีวิตของผู้เรียนในแต่ละวัย จึงจะทำให้การพัฒนาผู้เรียนได้มีคุณลักษณะและพฤติกรรมตามที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างเหมาะสม (Botvin, 2006, p. 1)

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงและลัทธิของสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และการเมือง การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะในการดำเนินชีวิต และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องตามจุดหมายของหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติกำหนดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์

ความสำคัญของการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาในการใช้ตัวบ่งชี้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการพัฒนาทักษะ ในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยใช้แนวคิดขององค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบด้านทักษะ มนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร (Interpersonal Relationship and Communication Skills) ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) และทักษะการให้ความร่วมมือและทำงานเป็นทีม (Cooperative and Team-work Skill) องค์ประกอบด้านทักษะการตัดสินใจ (Decision Making Skill) ประกอบด้วยทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skill) และทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skill) องค์ประกอบด้านทักษะการเลือกดำเนินชีวิต (Health Lifestyle Choices Skills) ประกอบด้วย ทักษะการจัดการความเครียด (Stress Managing Skill) และทักษะการควบคุมตนเอง (Self Monitoring Skill)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 จำนวน 14,292 คน จาก 2,382 โรงเรียนที่ตั้งอยู่ใน 5 ภูมิภาค จำนวน 76 จังหวัด ได้แก่ ภาคเหนือ 16 จังหวัด 442 โรงเรียน ภาคใต้ 14 จังหวัด 339 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด 942 โรงเรียน ภาคตะวันตก 5 จังหวัด 115 โรงเรียนและภาคกลางและตะวันออก 22 จังหวัด 544 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 จำนวน 300 คน จาก 50 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบย่อย 21 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

3.1.1 องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย

3.1.1.1 ทักษะมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร

3.1.1.2 ทักษะการตัดสินใจ

3.1.1.3 ทักษะการเลือกดำเนินชีวิต

3.1.2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

3.1.2.1 ทักษะมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

1) ทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการรับฟัง ความสามารถในการตั้งคำถาม และความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์

2) ทักษะการให้ความร่วมมือและทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์และความรับผิดชอบต่อกระบวนการกลุ่ม

3.1.2.2 ทักษะการตัดสินใจ มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

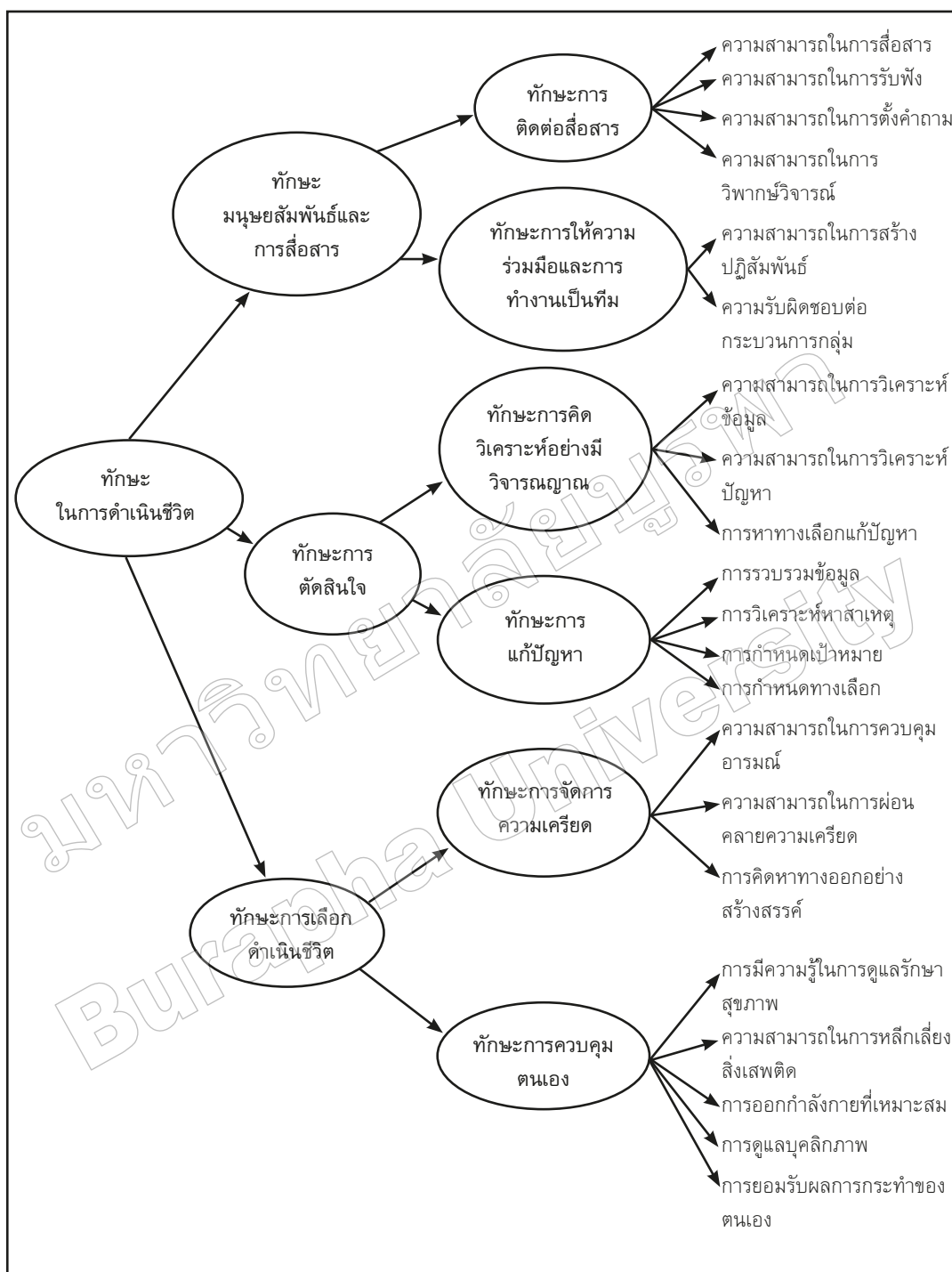
1) ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และการหาทางเลือกแก้ปัญหา

2) ทักษะการแก้ปัญหา ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์หาสาเหตุ การกำหนดเป้าหมาย และการกำหนดทางเลือก

3.1.2.3 ทักษะการเลือกดำเนินชีวิต มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

1) ทักษะการจัดการความเครียด ประกอบด้วย การควบคุมอารมณ์ การผ่อนคลายความเครียด และการคิดหาทางออกอย่างสร้างสรรค์

2) ทักษะการควบคุมดูแลตนเอง ประกอบด้วย การมีความรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพ ความสามารถการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด การออกกำลังกายที่เหมาะสม การดูแลบุคลิกภาพ และการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิต

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดองค์ประกอบตัวบ่งชี้สร้างตัวแบบเชิงทฤษฎี

ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการดำเนินชีวิตเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และสังเคราะห์กำหนดเป็นกรอบแนวคิดองค์ประกอบทักษะในการดำเนินชีวิต

2. นำผลจากการศึกษามาวิเคราะห์และสังเคราะห์มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดองค์ประกอบหลักทักษะชีวิต องค์ประกอบย่อยของทักษะชีวิต และตัวบ่งชี้ ได้องค์ประกอบหลักทักษะการดำเนินชีวิต 3 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ และ 21 ตัวบ่งชี้

3. กำหนดวิธีการพัฒนาองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ของทักษะในการดำเนินชีวิตโดยใช้แบบสัมภาษณ์

4. นำผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างคำถามเพื่อจัดทำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนทดสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทักษะในการดำเนินชีวิต ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต เพื่อทราบแนวความคิด ความหมายและองค์ประกอบต่าง ๆ ของทักษะชีวิต

1.2 กำหนดองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ของทักษะในการดำเนินชีวิต เพื่อใช้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม

1.3 นำแบบสอบถามทักษะในการดำเนินชีวิตไปให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน ตอบเพื่อนำมาใช้แสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL 8.54) เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.5 เพื่อวิเคราะห์สถิติพื้นฐานหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้สูตรสหพันธ์แบบเพียร์สัน

3. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยรวมและรายองค์ประกอบของแบบสอบถามทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา

4. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนแบบสอบถามทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมและรายองค์ประกอบของแบบสอบถามทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา

6. ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ ค่าสถิติไค - สแควร์ (Chi-square) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index = GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index = AGFI)

7. วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบสอบถามทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL 8.54)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา และใช้วิธีวิเคราะห์เชิงยืนยันอันดับที่ 2 เพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบตัวบ่งชี้อรวมของโมเดลโครงสร้างการพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มาสร้างสเกลองค์ประกอบ โดยผู้วิจัยนำค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงยืนยันมาสร้างสเกลองค์ประกอบเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้หลัก 3 ด้าน สำหรับใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง ได้ตัวบ่งชี้การพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

ตัวบ่งชี้อรวม	= 0.910 (คะแนนมาตรฐานความสามารถในการสื่อสารกับบุคคล
ด้านมนุษยสัมพันธ์	อันที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและสถานการณ์ทางวาจา กิริยา
และการสื่อสาร	ท่าทาง การเขียน และการใช้สัญลักษณ์) + 0.050 (คะแนน
	มาตรฐานความสามารถในการรับฟังผู้อื่นพูด) + 0.070 (คะแนน
	มาตรฐานความสามารถในการตั้งคำถาม) 0.510 (คะแนน
	มาตรฐานความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น) + 0.260
	(คะแนนมาตรฐานมีความรับผิดชอบต่อกระบวนการกลุ่ม)
ตัวบ่งชี้อรวม	= 0.180 (คะแนนมาตรฐานความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล
	ด้านการแยกแยะข้อมูลข่าวสาร) + 0.080 (คะแนนมาตรฐาน

ตัดสินใจ

= ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาประเมินปัญหาและตัดสินใจ
ปัญหาอย่างมีเหตุผล) + 0.290 (คะแนนมาตรฐานความสามารถ
ในการหาทางเลือกแก้ปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสมกับวิถีชีวิตของ
ตนเองและสังคม) 0.020 (คะแนนมาตรฐานการรวบรวมข้อมูลที่
เกี่ยวข้องกับปัญหา) + 0.120 (คะแนนมาตรฐานการวิเคราะห์หา
สาเหตุของปัญหา + 0.030 (คะแนนมาตรฐานการกำหนด
เป้าหมายของการแก้ปัญหา) + 0.030 (คะแนนมาตรฐานการ
กำหนดทางเลือกไปสู่การแก้ปัญหาที่เหมาะสม)

ตัวบ่งชี้รวม

ด้านการเลือก

ดำเนินชีวิต

= 0.040 (คะแนนมาตรฐานความสามารถในการควบคุมอารมณ์ให้
อยู่ในระดับปกติทุกสถานการณ์) + 0.170 (คะแนนมาตรฐาน
ความสามารถในการผ่อนคลายความเครียด + 0.030 (คะแนน
มาตรฐานการคิดหาทางออกอย่างสร้างสรรค์ + 0.510 (คะแนน
มาตรฐานการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดและสารให้โทษต่อร่างกายทุก
ประเภท) + 0.260 (คะแนนมาตรฐานการออกกำลังกายที่
เหมาะสมกับตนเองอย่างสม่ำเสมอ)

2. วัดอุปประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตัวบ่งชี้ทักษะ
ในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในการวิจัยผู้วิจัยได้แยกแยะการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลย่อย 3 โมเดล แล้ว
นำค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบที่ได้มาสร้างสเกลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ผลการ
วิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยแยกทดสอบความสอดคล้องความ
กลมกลืนของโมเดลการพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยแยกโมเดลย่อย 3 โมเดล ได้แก่ โมเดล
มนุษย์สัมพันธ์และการสื่อสาร โมเดลการตัดสินใจและโมเดลการเลือกดำเนินชีวิต

ผลการวิเคราะห์พบว่า ไค-สแควร์ ของทุกโมเดลไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
(GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 (.99, .98 ตามลำดับ)
แสดงให้เห็นว่าโมเดลทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

นอกจากนี้ทั้ง 17 ตัวมีค่าน้ำหนักเป็นบวกมีค่าต่ำสุดถึงสูงสุดตั้งแต่ .37 ถึง 1.00 และมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวบ่งชี้แสดงให้เห็นว่าทุกตัวต่างเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบ
ย่อยแต่ละองค์ประกอบ

2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองเกิดจากการนำตัวแปรใหม่ที่ได้จาก
การนำสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบที่ได้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง มา
สร้างสเกลองค์ประกอบย่อย ซึ่งได้ตัวแปร 17 ตัว พบว่า ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับ

แก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .98 ซึ่งทั้ง 2 ค่า มีค่าใกล้เคียง 1 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่า โมเดลโครงสร้างการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามทฤษฎีมีความตรงเชิงโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวบ่งชี้การพัฒนาตัวบ่งชี้การพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบยังอยู่ครบ สิ่งที่ขาดหายไป คือ องค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ จาก 21 ตัวบ่งชี้ เหลือ 17 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ที่ถูกกำจัดออกไป คือ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบ ด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร 1 ตัวบ่งชี้ คือความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์ และองค์ประกอบด้านการเลือกดำเนินชีวิต 3 ตัวบ่งชี้ คือ 1) มีความรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพ 2) การดูแลบุคลิกภาพ และ 3) การยอมรับผลการกระทำของตนเองโดยตัวบ่งชี้รวมที่มีน้ำหนักขององค์ประกอบสูงสุดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร ทักษะด้านการตัดสินใจ และทักษะด้านการเลือกดำเนินชีวิตดังนี้

1. ทักษะมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร

ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกตัวบ่งชี้โดยทักษะการติดต่อสื่อสารมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุด คือ ความสามารถในการสื่อสารเพราะการใช้ความสามารถในการสื่อสารกับบุคคลอื่นให้ได้รับรู้และเข้าใจในสิ่งที่ต้องการสื่อสารได้นั้นต้องรู้จักใช้ให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมและสถานการณ์ทางวาจา กริยา ท่าทาง การเขียน และการใช้สัญลักษณ์ นอกจากนี้ในการสื่อสารที่ดีมีประสิทธิภาพผู้ส่งสารจะต้องมีความสามารถในการรับฟังผู้อื่นและความสามารถในการตั้งคำถาม ซึ่งความสามารถดังกล่าวเป็นความสามารถในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลข่าวสาร หรือข้อความระหว่างบุคคล โดยใช้การพูด การเขียน การแสดงท่าทางหรืออารมณ์ จะต้องมีความชัดเจนตรงประเด็น จึงจะทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ดังนั้น ทักษะการติดต่อสื่อสารจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพราะเป็นวัยของการแสวงหาเพื่อนและต้องการแสดงออก ความสามารถในการรับสารและการส่งสารที่ดีนอกจากจะช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพและยังทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารให้ได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะความสามารถในการฟังจะต้องให้ผู้เรียนเกิดทักษะการฟังอย่างตั้งใจ การใช้คำถามที่ถูกต้องก็จะช่วยให้การสนทนาเป็นไปอย่างราบรื่นขึ้นและยอมรับในคำวิพากษ์วิจารณ์ (Mulligan, 2004, p. 90-24) ซึ่งสอดคล้องกับ กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ (2545, หน้า 371-379) ที่กล่าวว่า ทักษะที่สำคัญของการสร้างมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร คือ ความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะประกอบทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนทักษะการฟังจะช่วยให้การสื่อสารได้เป็นอย่างดี สำหรับตัวบ่งชี้บ่งบอกถึงทักษะการให้ความร่วมมือ คือ ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์และความรับผิดชอบต่อกระบวนการกลุ่ม โดยเฉพาะความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์จะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดของทักษะการให้ความร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับกัสต้าซิลเกอร์ และบรูคส์ (Gazda, Childer & Brooks, 1987, p. 212) ที่สรุปว่าทักษะชีวิตแบ่งเป็น 4 องค์

ประกอบใหญ่ องค์ประกอบแรกที่สำคัญ คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างบุคคล และตัวบ่งชี้ที่สำคัญเป็นอันดับแรก คือ การสร้างปฏิสัมพันธ์และความรับผิดชอบต่อกระบวนการกลุ่ม ทั้งนี้เพราะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในหมู่พลสมาชิกในกลุ่มหรือในสังคม จะช่วยทำให้มีความเข้าใจกันและใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น ความเป็นกันเอง เมื่อต้องทำงานร่วมกันทุกคนก็จะเต็มใจช่วยเหลือกัน มีความรับผิดชอบต่อตนเองต่อผู้อื่น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อกระบวนการกลุ่ม (Neeley, 2004, p. 56) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูของพ่อแม่ต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนปลายในประเทศสหรัฐอเมริกาของ สลิกเกอร์ และคนอื่น ๆ (Slicker, et al., 2005) ที่พบว่า การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารจะมีความสัมพันธ์กับทักษะในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่น

2. ทักษะการตัดสินใจ

ทักษะการตัดสินใจองค์ประกอบย่อยที่สำคัญอยู่ 2 องค์ประกอบ คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา สำหรับตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดของทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ คือ การหาทางเลือกแก้ปัญหาเพราะเด็กวัยรุ่นในปัจจุบันอยู่ในสภาพความเปลี่ยนแปลงและความกดดันจากสภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมและครอบครัวเพราะสภาพแวดล้อมมีแต่ปัญหามากมาย การที่จะทำให้เด็กอยู่ได้อย่างมีความสุขนั้น การหาทางเลือกแก้ปัญหาจึงเป็นแนวทางที่เด็กวัยรุ่นต้องการมากที่สุดเพราะเชื่อว่าถ้าตนเองมีความสามารถในการหาทางเลือกแก้ปัญหาจะทำให้ตนเองมีความสุขได้ ซึ่งสอดคล้องกับ แฮนเซน นังเกิลและแคทริน (Hansen, Nangle & Kathryn, 1998, p. 489) ที่กล่าวว่า เด็กวัยรุ่นตอนต้นและตอนปลายจะให้ความสำคัญกับการคิดเพื่อใช้ในการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมและ มีความต้องการที่จะเรียนรู้การใช้กระบวนการแก้ปัญหาเพื่อหาทางเลือกที่ดีและเหมาะสมกับตนเอง ซึ่งการสอนทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณให้แก่เด็กและวัยรุ่นจะช่วยลดและป้องกันพฤติกรรมทางลบและพฤติกรรมขาดสติยั้งคิดของวัยรุ่น นอกจากนี้การสร้างทักษะให้เด็กรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณยังช่วยเสริมสร้างให้เด็กรู้จักใช้ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอีกด้วยเพราะทักษะการคิดจะช่วยให้เด็กรู้จักไตร่ตรองใคร่ครวญถึงการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล (Shure & Spivack, 1980, p. 29) กล่าวว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล จะมีอิทธิพลต่อทัศนคติ พฤติกรรมค่านิยม และแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน อิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบันที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งในปัจจุบันผู้เรียนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา เพื่อให้ได้ทางเลือกในการแก้ปัญหา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนให้อยู่ได้อย่างมีความสุขท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 3-8) สำหรับทักษะในการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาจะให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนคิดว่าการรู้จักวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาจะนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหา และการการกำหนดทางเลือกไปสู่การแก้ปัญหาที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการแก้ปัญหาของโอโดโนฮิวและคราสเนอร์ (O' Donohue, & Krasner, 1995, p. 154)

ที่กล่าวว่า การรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์สาเหตุสำคัญของปัญหา จะเป็นสิ่งจำเป็นที่จะนำไปสู่ทางเลือกการแก้ปัญหา เพราะข้อมูลจะช่วยให้คาดการณ์และการวางแผนแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบสามารถบริหารเวลาและใช้เทคนิคแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ (Gazda, Childers & Brooks, 1978, p. 212) ซึ่งสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ โควสุภทร (2551) ที่กล่าวว่า การคิดหาวิธีแก้ปัญหาจำเป็นต้องมีข้อมูลซึ่งสามารถหาได้จากเพื่อน พี่ ครู อาจารย์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้อื่นที่เคารพนับถือ หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลนั้นมาวางแผนแก้ปัญหาซึ่ง ประเสริฐ ตันสกุล (2551) ได้กล่าวว่าในการวางแผนแก้ปัญหาจะต้องกำหนดเป้าหมายทิศทาง และผลที่จะได้จากการแก้ปัญหา ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจในการแก้ปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ทักษะการเลือกดำเนินชีวิต

ตัวบ่งชี้ของทักษะการเลือกดำเนินชีวิตมีองค์ประกอบที่เป็นทักษะย่อย 2 องค์ประกอบ คือ ทักษะการจัดการความเครียดและทักษะการควบคุมดูแลตนเอง โดยทักษะการจัดการความเครียดนั้นมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือ ความสามารถในการผ่อนคลายความเครียด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเห็นว่าการเรียน ซึ่งเป็นความคาดหวังของครอบครัว การประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีที่สังคมต้องการ และการทำตนให้เป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเครียดได้ ดังนั้น นักเรียนจึงคิดว่าความสามารถในการผ่อนคลายความเครียดจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ตนเองสามารถเลือกหนทางการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่ความสุขของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2541, หน้า 9) ที่กล่าวว่า การควบคุมอารมณ์และการผ่อนคลายความเครียดจะเป็นปัจจัยในการป้องกันและฟื้นฟูอารมณ์ไปในทางที่ดี ซึ่งจะช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นได้โดยเฉพาะการหาทางออกเพื่อลดความเครียดโดยการติดยาเสพติด การทะเลาะวิวาท และพฤติกรรมทางเพศของแต่ละบุคคล (Jessor, Donovan & Costa, 1991, p. 17) เทคนิคเบื้องต้นที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการนำไปใช้ฝึกทักษะการจัดการลดความเครียด คือ การฝึกให้ผู้เรียนตระหนักถึงในตนเอง เสริมแรงตนเองทางบวก หลีกเลี่ยงการแข่งขันที่ไม่จำเป็น พัฒนาการกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ยอมรับในข้อจำกัดของตนเอง ฝึกการผ่อนคลายและออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ (Kleinke, 1998, p. 121) สำหรับทักษะการควบคุมดูแลตนเองตัวบ่งชี้ที่นักเรียนให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การออกกำลังกายที่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการออกกำลังกายนอกจากจะช่วยให้ตนเองมีสุขภาพร่างกายดี มีบุคลิกภาพที่ดี ยังเป็นการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเป็นการหลีกเลี่ยงการมั่วเมาสุเมาสสิ่งเสพติดประเภทต่าง ๆ (Deen, Bailey & Parker, p. 2002) นอกจากนั้นสิ่งที่สำคัญและสอดคล้องกับการควบคุมดูแลตนเองอีกประการหนึ่งสำหรับเด็กวัยรุ่น คือ การยอมรับการกระทำของตนเอง ที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกให้เป็นผู้มีความสามารถยอมรับการกระทำของตนเอง ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นผลที่เด็กจากพฤติกรรมด้านบวกหรือด้านลบของตนเองก็ตามเพราะสิ่งที่ตามมา คือ ประสบการณ์ตรงที่เด็กในวัยนี้จะได้จดจำไว้เป็นบทเรียนว่าสิ่งใดควรละเว้นและสิ่งใดควรกระทำสิ่งใดควรอดทน ก่อนที่จะตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป (Bandura, 1997, p. 140)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดให้นำตัวบ่งชี้ทักษะการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาไปใช้พัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำตัวบ่งชี้รวมที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 จากการตรวจสอบโมเดลโครงสร้างเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตัวบ่งชี้รวมทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบหลักด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร องค์ประกอบหลักด้านการตัดสินใจ และองค์ประกอบหลักด้านการเลือกดำเนินชีวิตมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิต

2.2 ควรจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติตามตัวบ่งชี้ของรูปแบบการพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติให้ได้ผลตรงตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ปัญหาทักษะการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ค้นพบเป็นปัญหาที่เป็นวิกฤตของชาติในปัจจุบัน ดังนั้นผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จึงขอเสนอแนะให้มีการวิจัยครั้งต่อไปเพื่อนำผลไปใช้แก้ปัญหาในภาพรวมทั้งประเทศ ดังนี้

3.1 ควรต่อยอดการวิจัยในครั้งนี้โดยการศึกษาการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้เหมาะสมกับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.2 ควรศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในการดำเนินชีวิตของนักเรียนระดับอื่น ๆ ในสังกัดต่าง ๆ ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นต้น

3.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2541). *คู่มือคลายเครียด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสยามเอ็มแอนด์พีลัทธิขิง จำกัด.
- กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์. (2545). “ทักษะที่จำเป็นในการให้คำปรึกษา” *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษา*. ศึกษาศาสตร. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550 ก). *แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ประเสริฐ ต้นสกุล. (2551). *ทักษะประกอบตน*. วันที่ค้นข้อมูล 27 ธันวาคม 2551, เข้าถึงได้จาก <http://www.aspacngo.Org/uploads/events/jamming/6.pdf>
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2549). *หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สี่* (พ.ศ. 2549 – 2553). กรุงเทพฯ: จุฑทอง จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *การจัดการเรียนรู้ที่ใช้อยู่เป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุรศักดิ์ ไควสุภัทร. (2551). *การดำเนินชีวิตเพื่อพิชิตอุปสรรค*. วันที่ค้นข้อมูล 20 ธันวาคม 2551, เข้าถึงได้จาก <http://www.sing-area.Net/sk/file/1-515615010208.doc>
- Bandura, A. (1997). *Social Learning Theory*. Englewoods Cliffs, N. J.: Prentice-Hall.
- Botvin, G. J. (2006). *Life Skills Training: Promoting Health and Personal Development*. Princeton Health Press.
- Deen, M. K., Bailey, S. J., & Parker, L. (2002). *Life Skills Evaluation System: Measuring Growth in Life Skills for Youth and Family Program*. Washington: Washington State University. Retrieved November 29, 2005, from <http://www.ext.wsu.Edu/lifeskills/viewlife.Asp>
- Gazda, G. M., Childers, W. C., & Brooks, D. K. (1987). *Foundations of Counseling and Human Services*. New York: McGraw Hill.
- Hansen, W., Nangle, D., & Kathryn, M. (1998). Enhancing the Effectiveness of Social Skills Interventions with Adolescents. *Education and Ireatment of Children*. 21 (4), 489-153.
- Jessor, R., Donovan, E. J., & Costa, F. M. (1991). *Beyond Adolescence Problem Behavior and Young Adult Development*. New York: Cambridge University Press.
- Kleinke, C. L. (1998). *Coping with Life Challenges*. New York: Brooks/ Cole Publishing Company.
- Mulligan, E. (2004). *Life Coaching: Change Your Life in 7 Day*. London: Piatkus Books Ltd.

- Neeley, S. J. (2004). *A Model Comprehensive Development Guidance and Counselling. Program for Texas Public School*. Austin: Texas Education Agency.
- O' Donohue, W., & Krasner, L. (1995). Problem Solving Skill. *Handbook of Psychological Skills Training: Clinical Techniques and Applications*. Boston: Allyn Bacon.
- Shure, M. B., & Spivack, G. (1980). Interpersonal Problem Solving as a Mediator of Behavioral Adjustment in Preschool and Kindergarten Children. *Journal of Applied Developmental Psychology*. Summer.
- Slicker, E. K., Picklesimer, B. K., Guzak, A. K., & Fuller, D. K. (2005). *The Relationship of Parenting Style to Older Adolescent LifeSkills Development in the United States*. SAGE Publications. Retrieved August 24, 2003, from <http://you.sagepub.com/cgi/content/abstract/13/3/227>

“First say to yourself
what you would be and then
do what you have to do.

สิ่งแรกที่ต้องทำ
คือบอกกับตัวเองว่า อยากเป็นอะไร
จากนั้นก็ลงมือทำ ”